

<https://doi.org/10.31108/2.2023.2.29.7>
УДК 159.9

Володимир Нестеренко

ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ, ЩО СПРИЯЮТЬ ПІДВИЩЕННЮ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПСИХОЛОГІВ

Нестеренко Володимир. *Інноваційні інструменти, що сприяють підвищенню ефективності роботи психологів.*

Вступ. Психологи відіграють важливу роль у підтримці та поліпшенні психічного стану людей, але вони також стикаються з рядом викликів, пов'язаних зі складністю роботи та ефективністю проведення психотерапевтичних сесій. У зв'язку зі стрімким розвитком технологій та інформаційного суспільства науковці, практики та дослідники в психології активно працюють над розробкою та впровадженням інноваційних інструментів, які допоможуть психологам підвищити ефективність своєї роботи. Ці інструменти можуть включати в себе різноманітні програмні забезпечення, мобільні додатки, віртуальну реальність, штучний інтелект та інші технології, що застосовуються у психологічній практиці.

Мета: проаналізувати потенціал інноваційних інструментів, що сприяють підвищенню ефективності роботи психологів.

Методи: аналіз, порівняння, синтез і узагальнення інформації, метод припущень.

Результати. Проаналізовано конкретні інноваційні інструменти та технології, які можуть бути корисними в психологічній роботі. Зокрема, розглянуто використання віртуальної реальності для проведення сеансів терапії та тренування соціальних навичок. Також досліджена робота з мобільними додатками та програми, які допомагають у веденні щоденників та контролю емоційного стану. До інноваційних інструментів також відноситься використання штучного інтелекту для аналізу даних та автоматизації деяких завдань. Для текстів ChatGPT, для генерації зображень: Midjourney та Adobe Firefly. Детально розглянута робота з Mind Map «інтелект карта». А також ефективність вебінарів та онлайн-консультацій. Підкреслено важливість використання інноваційних інструментів та технологій у психологічній практиці, а також необхідність постійного вдосконалення психологів та відкритості до нових можливостей для забезпечення високої якості психологічних послуг у сучасному світі.

Висновки. Автором показано потенціал інноваційних інструментів, які можуть підвищити ефективність роботи психологів.

Ключові слова: психолог, ефективність, інновація, штучний інтелект, Mind Map, візуалізація.

Nesterenko, Volodymyr. *Psychologists' innovative efficiency improvement tools.*

Introduction. Although psychologists play an important role in maintaining and improving people's mental conditions, they also face difficulties caused by their complex work, which affect the effectiveness of psychotherapy sessions. Developments in information technology necessitate practitioners and researchers in psychology developing innovative tools to improve their work efficiency. These tools can include a variety of software, mobile applications, virtual reality, artificial intelligence, and other technologies used in psychological practice.

Aim: to analyze the potential of innovative tools for improving psychologists' work efficiency.

Methods: analysis, comparison, synthesis and generalization of information, assumptions.

Results. Specific innovative tools and technologies that can be useful in psychologists' work are analyzed. In particular, virtual reality can be helpful for therapy sessions and social skills training, mobile applications and programs can help keep diaries and control emotions, artificial intelligence can facilitate data analysis and execution of some tasks, e.g., ChatGPT is good at textual tasks, while Midjourney and Adobe Firefly at image generating. The author also analyzes the effectiveness of Mind Map and webinars and online counseling. Innovative tools and technologies have been shown to play an important role in psychological practice, while psychologists should be open for to new technologies that can improve their work efficiency.

Conclusions. The author shows the potential of innovative tools for increasing psychologists' work efficiency.

Key words: psychologist, efficiency, innovation, artificial intelligence, Mind Map, visualization.

Вступ. Психологи відіграють важливу роль у підтримці та поліпшенні психічного стану людей, але вони також стикаються з рядом викликів, пов'язаних зі складністю роботи та ефективністю проведення психотерапевтичних сесій. З іншого боку, психологія є наукою, що постійно розвивається, тому для фахівців-психологів важливо не стояти на місці, а постійно вдосконалюватися та вивчати нові методики та інструменти.

У зв'язку зі стрімким розвитком технологій та інформаційного суспільства науковці, практики та дослідники в психології активно працюють над розробкою та впровадженням інноваційних інструментів, які допоможуть психологам підвищити ефективність своєї роботи. Ці інструменти можуть включати в себе різноманітні програмні забезпечення, мобільні додатки, віртуальну реальність, штучний інтелект та інші технології, що застосовуються у психологічній практиці.

Існує декілька основних проблем, з якими зіштовхуються психологи в контексті інноваційних інструментів та технологій для професійного вдосконалення й особистісного розвитку.

По-перше, звичка до традиційних методів. Багато психологів працюють за старими інструментами, які базуються на текстових матеріалах та тривалому аналізі. Запровадження нових інноваційних інструментів може потребувати певного часу, зусиль та навчання. Та все ж необхідно підтримувати відкритість до нових інструментів та готовність до змін, щоб адаптуватися до швидкозмінних вимог сучасного світу.

По-друге, досить часта зміна технологій. Технологічний прогрес надзвичайно швидкий, а інновації в цифровій сфері з'являються постійно. Це може створювати виклики для психологів, які повинні бути в курсі нових технологій та методик. Самоосвіта та постійне вдосконалення навичок є важливими для психологів, щоб ефективно використовувати інноваційні інструменти та технології у своїй роботі.

По-третє, передача інформації. З розвитком технологій змінилися способи передачі інформації. Люди стали більш візуально орієнтованими та швидкоплинними в сприйнятті інформації. Психологи повинні здійснювати активні кроки впровадження інноваційних методів комунікації, таких як: використання графічних зображень, відео, аудіо та інтерактивних ресурсів. Подача інформації в привабливій та доступній формі може полегшити сприйняття та засвоєння знань.

По-четверте, безпека та конфіденційність. Однією з ключових проблем, пов'язаних з використанням інноваційних інструментів та технологій, є питання безпеки та конфіденційності. Психологи працюють з чутливою особистою інформацією клієнтів, тому необхідно забезпечувати захист цих даних при використанні цифрових інструментів. Розробники технологій повинні приділяти особливу увагу аспектам безпеки та конфіденційності, щоб забезпечити довіру психологів та їх клієнтів.

Незважаючи на ці виклики, інноваційні інструменти та технології мають великий потенціал для психологів у покращенні їхньої роботи. Необхідно постійно вдосконалюватись та відкриватись до нових можливостей, щоб забезпечити високу якість психологічних послуг та задоволення потреб сучасного світу.

Сучасний розвиток технологій надає психологам доступ до інноваційних інструментів, які можуть значно поліпшити якість їхньої роботи.

Зміни, що виникають у сфері надання медичних послуг, суттєво впливають на структуру освіти медичних працівників. Сьогодні визнано, що медичні знання подвоюються кожні 6-8 років, щодня з'являються нові процедури. Середній лікар або психолог практикує 30 років, а середня медсестра 40 років. Отже, безперервна інноваційна освіта являє собою важливий виклик.

Однією з найважливіших соціальних значущостей цієї теми є покращення доступності психологічної допомоги. За допомогою інноваційних інструментів психологи можуть надавати психотерапевтичну підтримку та консультування віддалено, що особливо важливо у випадку обмежень у мобільності, географічних чи фінансових обставинах. Це дозволяє психологам працювати з клієнтами з різних частин світу та забезпечити доступність психологічних послуг для більш широкої аудиторії.

На сьогодні існують деякі дослідження та розробки, пов'язані з інноваційними інструментами в психології. Наприклад, використання віртуальної реальності для терапевтичних цілей, розробка спеціалізованих мобільних додатків для самопомоги та тренування навичок саморегуляції, а також застосування штучного інтелекту для аналізу поведінкових шаблонів та прогнозування психічного стану (Романовський, Гриньова & Резван, 2018; Сидорук, 2020; Сілкова & Лобач, 2018 та інші).

Мета дослідження: проаналізувати потенціал інноваційних інструментів, що сприяють підвищенню ефективності роботи психологів.

Завдання дослідження.

1. З'ясувати, які є інноваційні та нові інструменти й технології, що мають великий потенціал для психологів у покращенні їхньої роботи.
2. Проаналізувати їх ефективність на прикладах світового досвіду.
3. Визначити, які з них є найбільш перспективними в наш час.

Методи та організація дослідження. Відповідно до мети дослідження були використані такі теоретичні методи: аналіз, порівняння, синтез і узагальнення інформації, метод припущень.

Результати дослідження та їх обговорення. Для проведення дослідження здійснено детальний аналіз наукової літератури останніх років. Вона показує, що проблема інноваційних інструментів та технологій для професійного вдосконалення та особистісного розвитку психологів була предметом великої кількості спеціальних досліджень. Так, наприклад, перед австралійськими психологами завжди стояло завдання знайти інноваційні способи подолання географічних, соціальних та економічних бар'єрів, характерних для охорони здоров'я у цій величезній країні. У зв'язку зі стрімким оцифруванням зв'язку в усьому світі психологам необхідно передбачити, як інформаційно-комунікаційні технології вплинуть на практику в майбутньому, і активно формулювати шляхи, за допомогою яких можна задовольнити зміну потреб у послугах підтримання психічного здоров'я. Дослідження показують, що ефективність, вартість і задоволення від результату приблизно еквівалентні для дистанційної роботи психолога та традиційної з діалогом з клієнтом обличчям до обличчя (Richardson & Simpson, 2015).

Дослідники McCord, Saenz, Armstrong & Elliott (2015) з Техасу (США) проаналізували навчальні можливості з телепсихології (дистанційного надання послуг) та визначили, що можуть надати психологам можливість розробляти, впроваджувати та оцінювати інноваційні методи охорони психічного здоров'я. Однак для слухачів, які прагнуть отримати такий досвід, доступно небагато варіантів, і в той час, як інструкції щодо надання послуг із використанням технологій з'являються, то інструкції та задокументовані приклади навчальних програм з телепсихології практично відсутні. Клініка телемедичного консультування, розташована в Техаському науковому центрі охорони здоров'я A&M, розробила навчальну модель для підготовки наступного покоління психологів до роботи з новими технологіями для надання консультаційних послуг особам із низьким рівнем доходу та незастрахованим особам, які проживають у визначених районах дефіциту спеціалістів із психічного здоров'я в сільській місцевості Техасу (McCord, Saenz, Armstrong & Elliott, 2015).

У наступній публікації (Alberts, 2013) також проаналізовані численні наукові статті в галузі клінічної нейропсихології, клінічної дитячої психології, когнітивної перепідготовки та доведено ефективність застосування психодіагностики з допомогою комп'ютерних технологій у психічному здоров'ї (Alberts, 2013).

Ще в одній роботі (Diana, 2012) наголошено та доведено важливість використання інтернет-технологій для роботи психолога. Цей практичний посібник для професіоналів, які прагнуть досягти довгострокового успіху в галузі «Маркетинг для спеціалістів із психічного здоров'я», пропонує інший, інноваційний погляд на цю професію (Diana, 2012).

Останні досягнення в освітніх технологіях пропонують все більшу кількість інноваційних засобів навчання. Серед них віртуальна реальність є перспективною сферою з високим потенціалом покращення підготовки психологів. Навчання віртуальної реальності може забезпечити насичений, інтерактивний, захоплюючий освітній контекст,

таким чином підтримуючи експериментальне навчання на практиці. Це сприяє підвищенню інтересу та мотивації у слухачів і ефективно підтримує набуття та передачу навичок, оскільки процес навчання можна закріпити в межах досвіду. Сучасні віртуальні навчальні програми для охорони здоров'я значно відрізняються як щодо їх технологічної/мультимедійної складності, так і щодо типів навичок, яким навчаються, варіюючи, наприклад, від телехірургічних програм до інтерактивного моделювання людського тіла й мозку та віртуальних світів. Інші цікаві програми включають розробку захоплюючих 3D-середовищ для навчання психіатрів і психологів. У статті обґрунтовуються основні переваги використання віртуальної реальності в освіті та навчанні в галузі охорони здоров'я та психології (Mantovani, Castelnovo, Gaggioli & Riva, 2003).

У наступній статті Miller et al. (2003) проаналізували, як дитячий психолог у сільській громаді надає необхідні комплексні консультації та клінічні послуги за допомогою відеотелефону та послуг Kentucky Telecare. Автори представляють клінічну консультаційну модель медичної допомоги для населення, яке не охоплює послугами, де професійна консультація з командою професіоналів може принести користь постачальникам послуг у сільських громадах. У статті розглядається інноваційна модель надання послуг телемедицини через університетську систему телемедицини для недостатньо забезпеченої регіональної шкільної системи. Пропонується низка додатків у широкому спектрі послуг, що використовують дистанційну технологію (Miller, Miller, Kraus, Kaak, Sprang & Veltkamp, 2003).

Ще в одному дослідженні (Miller, 1998) розглянуті деякі перспективні проблеми, що стосуються консультаційної психології за межами тисячоліття. У тому числі питання, пов'язані з глобалізацією, складними робочими групами, які мають повноваження, спектром багатовимірних та інноваційних технологій, а також те, з чим може зіткнутися психолог у першій чверті 21 століття. Досліджуються клінічні алгоритми надання медичної допомоги, навички 21-го століття та зміни парадигми, які психологи та інші спеціалісти повинні врахувати протягом цього перехідного періоду. Досліджено низку футуристичних тенденцій та їх значення для подальшого вивчення (Miller, 1998).

Однак у світовій психології залишається недослідженим питання щодо використання штучного інтелекту та деяких інших інноваційних можливостей в роботі психологів. Ця стаття додає свій внесок в це актуальне питання.

Проаналізуємо основні інноваційні інструменти та технології для професійного вдосконалення психологів.

Використання віртуальної реальності (VR): VR-технології вже знайшли своє застосування в психології. Вони дозволяють створити контрольоване середовище, в якому психолог може проводити сеанси терапії та досліджувати реакції своїх клієнтів. VR може бути використана для тренування соціальних навичок, подолання страхів та фобій, а також для розвитку когнітивних здібностей. Про перспективи VR проведено аналіз в одній із статей (Mantovani, Castelnovo, Gaggioli & Riva, 2003).

Все більшу популярність набувають мобільні додатки та програми. У сучасному світі практично кожен має смартфон або планшет, і це створює нові можливості для психологічної роботи. Існує велика кількість мобільних додатків та програм, які сприяють веденню щоденників, медитації, контролю емоційного стану та багато іншого. Вони можуть бути корисними інструментами для самостійного розвитку та психологічної підтримки клієнтів. У тому числі дослідження цього аспекту проаналізовано в одній із робіт (Diana, 2012).

У 2023 році відбувається величезний сплеск використання штучного інтелекту (AI) в психології. AI-технології швидко розвиваються і знаходять своє застосування у різних аспектах психологічної практики. Один з прикладів популярних AI-інструментів у царині психології станом на травень 2023 року – ChatGPT, що є штучним інтелектом, розробленим для взаємодії з користувачами та надання відповідей на запитання.

Штучний інтелект може бути використаний для аналізу великих обсягів даних, зокрема результатів психологічних тестів. Це дозволяє отримати більш точні прогнози, виявити складні закономірності та надати індивідуалізовані рекомендації. AI може

допомогти психологам виявити патерни та залежності, які можуть залишитися непоміченими при ручному аналізі даних. Такі аналітичні можливості AI сприяють покращенню якості діагностики та прогнозування психологічних станів та ризиків.

Однією із головних переваг використання штучного інтелекту в психології є автоматизація певних завдань. AI може виконувати рутинні роботи, такі як обробка даних, аналіз текстів, створення звітів тощо. Це дозволяє психологам зосередитися на більш складних та креативних аспектах своєї роботи, таких як інтерпретація результатів, розробка індивідуальних планів та робота з клієнтами. Використання AI-інструментів в психології може сприяти підвищенню ефективності практичної роботи та зниженню навантаження на фахівців, що забезпечує більше часу для особистого розвитку та більш якісне обслуговування клієнтів.

Однак важливо зазначити, що використання штучного інтелекту в психології також постає перед етичними викликами. Потрібно забезпечити конфіденційність та безпеку обробки особистих даних клієнтів, а також розуміти обмеження AI та не переоцінювати його можливості. Стандарти етики та правові рамки повинні бути розроблені та дотримані, щоб гарантувати відповідність використання штучного інтелекту в психологічній практиці.

Зупинимось та проаналізуємо детальніше використання штучного інтелекту (AI) в психології, що є дуже актуальним в наш час. Він є одним із інноваційних інструментів, що набуває все більшої популярності та застосування. AI може забезпечити значний прогрес у розвитку психологічних методик, діагностиці, лікуванні та підтримці пацієнтів. Ось кілька способів, як AI може вплинути на професійний розвиток фахівців-психологів:

Аналіз великих обсягів даних. AI може розв'язувати проблему обробки та аналізу великих обсягів даних, які зібрані в психологічних дослідженнях або в результатах психологічних тестів. AI-алгоритми можуть швидко аналізувати дані, знаходити залежності та робити прогнози. Це може сприяти виявленню нових тенденцій та закономірностей у психології, а також покращити точність діагностики та рекомендацій для клієнтів.

Вирішення індивідуальних потреб. AI може використовуватися для розробки індивідуалізованих програм лікування та підтримки. Завдяки зібраним даним про клієнтів AI може аналізувати їхні індивідуальні потреби та пропонувати персоналізовані рекомендації. Наприклад, AI може допомогти відповісти на запитання клієнтів, надати інформацію про доступні ресурси та програми, а також розробити індивідуальний план терапії.

Автоматизація рутинних завдань. Штучний інтелект може використовуватися для автоматизації рутинних завдань, які займають багато часу психолога. Наприклад, AI може аналізувати та обробляти заповнені анкети, генерувати звіти та рекомендації, проводити статистичний аналіз даних. Це дозволяє психологу зосередитися на більш складних завданнях, таких як проведення індивідуальних сеансів терапії та спілкування з клієнтами.

Віртуальні асистенти та боти. AI може бути використаний для розробки віртуальних асистентів та ботів, які можуть надати психологічну підтримку та відповісти на запитання клієнтів. Ці інтерактивні програми можуть вести діалог з користувачами, надавати поради та навички саморегуляції, а також нагадувати про важливі події та сеанси терапії. Вже зараз в Україні та за кордоном подібні чати почали активно використовувати.

Проаналізуємо створення картинок та візуалізації з використанням штучного інтелекту (AI).

Вони відкривають нові можливості для психологів як у їхній професійній роботі, так і в процесі особистого саморозвитку. Декілька інструментів, таких як Midjourney та Adobe Firefly, використовують AI для створення інтерактивних візуалізацій, які можуть бути цінними для психологічної практики. Розглянемо нижче, як вони можуть допомогти.

Візуалізація даних. Штучний інтелект може допомогти психологам візуалізувати складні дані, які вони збирають під час досліджень або з сесій клієнтів. Завдяки AI-алгоритмам, інструменти, як Midjourney та Adobe Firefly, можуть автоматично обробляти дані та створювати графіки, діаграми та інші візуальні елементи, які допомагають психологам легше розуміти та інтерпретувати зібрану інформацію. Це може сприяти виявленню трендів, залежностей та важливих патернів у досліджуваній області.

Комунікація з клієнтами. Візуалізація може бути потужним засобом комунікації з клієнтами. За допомогою AI-інструментів психологи можуть створювати ілюстрації, графіки та діаграми, які допомагають пояснити складні концепції та процеси. Візуальні елементи можуть допомогти клієнтам краще розуміти свої емоції, поведінку та прогрес у терапевтичному процесі.

Творче самовираження. Використання AI для створення картинок та візуалізації може також бути корисним для професійного саморозвитку психолога. Психологи можуть використовувати ці інструменти для створення власних графічних робіт, ілюстрацій та діаграм, що відображають їхні дослідження, концепції та ідеї. Це допомагає розширити творчі можливості та виразити свої думки у візуальній формі.

Далі проаналізуємо онлайн-навчання та вебіари. Інтернет надає безліч можливостей для професійного розвитку психолога. Онлайн-курси, вебіари та відеолекції дозволяють знайомитися з новими методиками, теоріями та дослідженнями у зручний для вас час. Ви можете поглиблювати свої знання, вдосконалювати навички та спілкуватися з колегами з усього світу (Miller, 1998).

Онлайн-навчання стало популярним в психологічній галузі з розвитком інтернет-технологій. Воно надає зручний доступ до актуальної інформації та освітніх ресурсів, які раніше були обмежені географічними та фізичними обставинами. Психолог може вибрати саме ті курси, що відповідають його потребам та інтересам, і проходити їх у своєму темпі (McCord, Saenz, Armstrong & Elliott, 2015).

Онлайн-курси можуть охоплювати різні аспекти психології, включаючи спеціалізовані галузі, методики дослідження, терапевтичні підходи та інші практичні навички. Часто такі курси викладаються відомими експертами та практикуючими психологами, що дозволяє отримати цінні знання та практичний досвід. Завдяки онлайн-навчанню психолог може оновлювати свої знання відповідно до останніх тенденцій у галузі та застосовувати їх у своїй роботі з клієнтами (Richardson & Simpson, 2015).

Окрім теоретичного матеріалу, вебіари та відеолекції можуть надати можливість прослуховувати доповіді відомих психологів та фахівців у різних галузях психології. Це може бути корисно для отримання нових ідей, розширення своїх горизонтів та розвитку професійної мережі. Вебіари часто забезпечують можливість інтерактивної комунікації, де психолог може поставити питання та обговорювати тему з експертами та іншими учасниками.

Окрім професійного розвитку, онлайн-навчання та вебіари також сприяють зручності та ефективності навчання. Вони дозволяють гнучкий графік, самостійне навчання та повторення матеріалу за необхідністю. Це особливо корисно для психологів, які можуть працювати на власному графіку та адаптувати навчання до своїх потреб.

Усі ці можливості, доступні завдяки онлайн-навчанню та вебіарам, допомагають психологам підтримувати своє професійне зростання та покращувати якість своєї роботи. Завдяки широкому доступу до інформації та можливості спілкування з колегами з усього світу психологи можуть швидко оновлювати свої знання та впроваджувати нові підходи у свою практику. Отже, онлайн-навчання та вебіари стають важливими інструментами для професійного зростання та розвитку психології у цифрову епоху.

Використання соціальних мереж. Соціальні мережі можуть бути цінним інструментом для психолога. Вони дозволяють психологу спілкуватися з колегами, обмінюватися досвідом та отримувати підтримку. Також соціальні мережі можуть бути використані для популяризації своєї роботи та залучення нових клієнтів.

Наступним розглянемо Mind Map «інтелект карта». (Романовський, Гриньова & Резван, 2018).

Mind Map – це графічний інструмент, який допомагає візуалізувати та структурувати ідеї, концепції та зв'язки між ними. Використання Mind Map має декілька переваг для психологів як у роботі з клієнтами, так і для їхнього професійного вдосконалення. Ось кілька ключових переваг.

Візуалізація і структурування ідей. Mind Map дозволяє психологам візуально представити ідеї та концепції, створюючи ієрархічні структури. Це допомагає психологам

краще розуміти зв'язки між різними аспектами ідеї або проблеми, що сприяє глибшому розумінню та аналізу.

Сприяння творчому мисленню. Mind Map стимулює творчість, оскільки дозволяє психологам вільно асоціювати та генерувати нові ідеї. Вони можуть використовувати цей інструмент для розширення своїх мислених горизонтів, виявлення нових підходів та розробки інноваційних рішень (Сілкова, Лобач, 2018).

Стимулювання взаємодії з клієнтами. Mind Map може бути ефективним інструментом для взаємодії з клієнтами. Психологи можуть використовувати Mind Map для спільного створення і візуалізації ідей, що допомагає встановити більш активну співпрацю та залучення клієнтів до процесу розв'язання проблеми.

Організація інформації. Mind Map допомагає психологам систематизувати та організувати велику кількість інформації. Вони можуть використовувати Mind Map для структурування дослідницьких матеріалів, планування терапевтичних сесій, розробки психологічних програм тощо. Це дозволяє психологам більш ефективно управляти своїм часом та ресурсами (Сидорук, 2020).

Розвиток креативного мислення. Використання Mind Map сприяє розвитку креативного мислення психологів. Вони можуть використовувати цей інструмент для генерації нових ідей, знаходження нестандартних рішень та розробки інноваційних підходів у своїй професійній роботі. Два приклади, наведені нижче на Рис. 1 та Рис. 2.

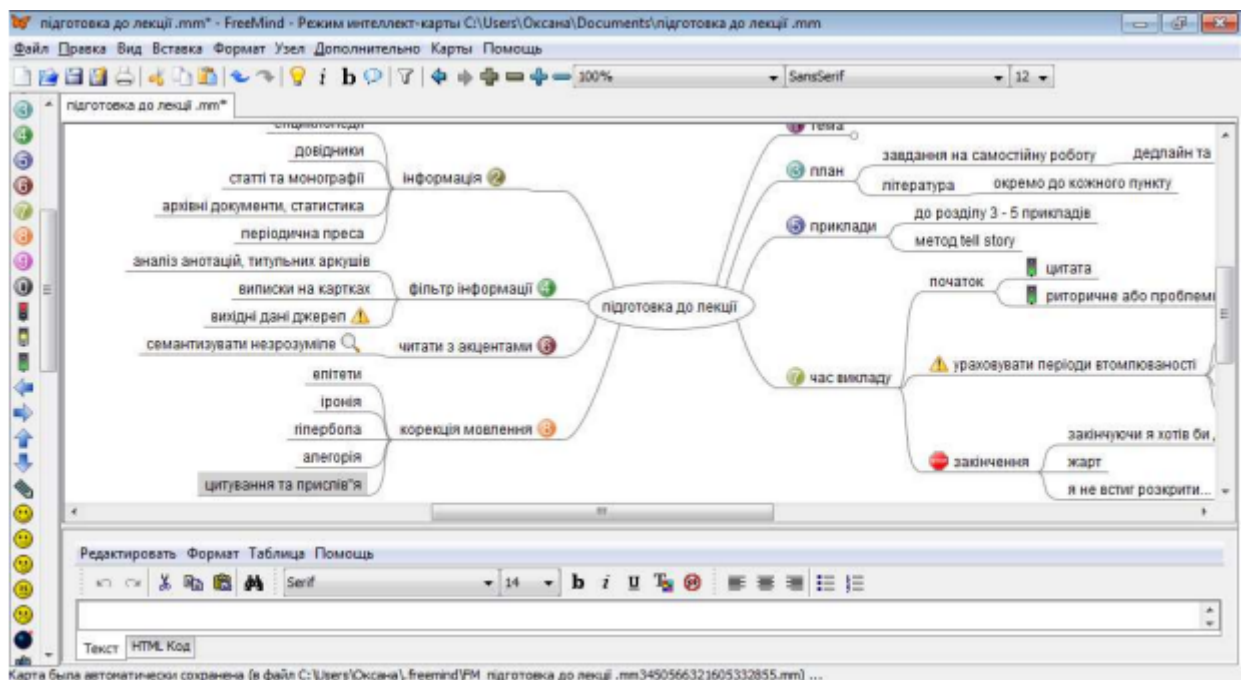
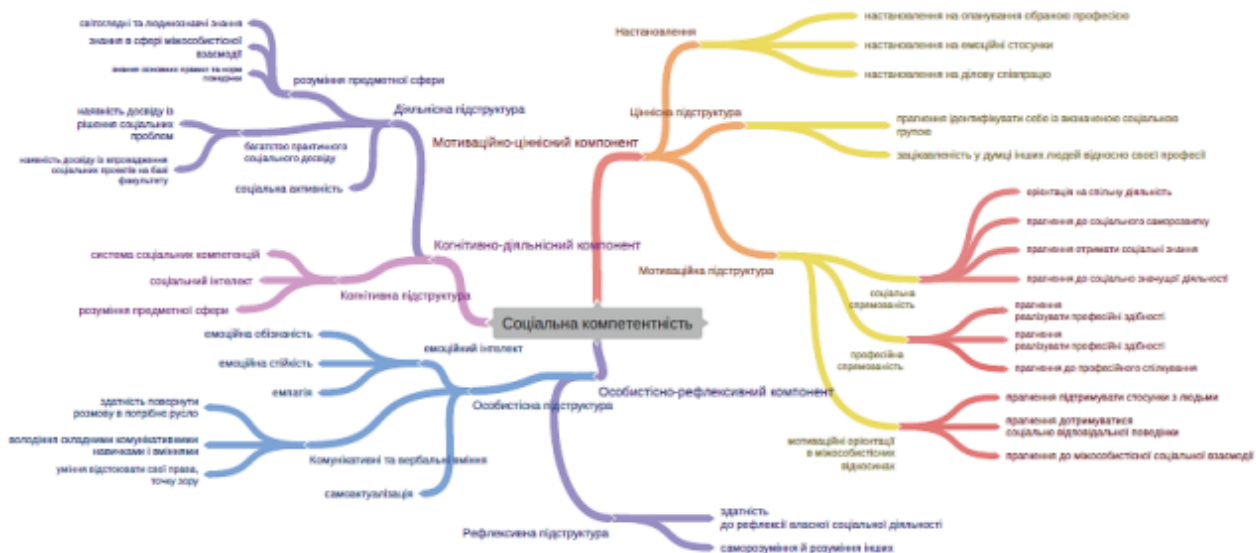

Рис. 1. Приклад ментальної карти (Романовський, Гриньова & Резван, 2018)

Висновки. Інноваційні інструменти та технології містять великий потенціал для професійного вдосконалення та підвищення ефективності роботи фахівців-психологів. VR, мобільні додатки, штучний інтелект, онлайн-навчання та соціальні мережі відкривають нові можливості для роботи з клієнтами, проведення досліджень та саморозвитку. Важливо бути відкритим до нових технологій та постійно вдосконалюватися, щоб ефективно виконувати свої професійні обов'язки та досягати успіху у психологічній сфері.

Перспективи подальших досліджень. Перспективи подальших досліджень вбачаються у оцінці ефективності інноваційних інструментів та технологій для психологів. У тому числі експериментальним та статистичним шляхом. Особливо важливо детальніше дослідити результати AI (штучний інтелект) в роботі психологів, співпраця з яким зараз активно розвивається.

1. Романовський, О.Г., Гриньова, В.М., & Резван, О.О. (2018). Ментальні карти як інноваційний спосіб організації інформації в навчальному процесі вищої школи. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2. 185–195. DOI: 10.33407/itlt.v64i2.2187
2. Сидорук, І.І. (2020). Використання технології mind mapping у формуванні соціальної компетентності майбутніх соціальних працівників. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 71, 216–220. DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.71-2.40>
3. Сілкова, О.В., & Лобач, Н.В. (2018). Педагогічна технологія візуалізації навчальної інформації. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*, 62. 180–183. УДК 37.091.33-028.22
4. Шостак, І.В., & Купріянов, Д.А. (2015). Підвищення ефективності дистанційного навчання у технічних вишах на основі використання інтерактивної когнітивної графіки. *Системи обробки інформації*, 9. 190–194. Вілновлено з http://nbuv.gov.ua/UJRN/soi_2015_9_41
5. Alberts, F. L., Jr. (2013). Psychological assessment. Preventing adolescent suicide. 189-212. doi:10.4324/9780203767801 Retrieved from www.scopus.com
6. Diana, D.P. (2012). *Marketing for the mental health professional: An innovative guide for practitioners*. doi:10.1002/9781118269695

7. Mantovani, F., Castelnuovo, G., Gaggioli, A., & Riva, G. (2003). Virtual reality training for health-care professionals. *Cyberpsychology and Behavior*, 6(4), 389-395. doi:10.1089/109493103322278772
8. McCord, C. E., Saenz, J. J., Armstrong, T. W., & Elliott, T. R. (2015). Training the next generation of counseling psychologists in the practice of telepsychology. *Counselling Psychology Quarterly*, 28(3), 324-344. doi:10.1080/09515070.2015.1053433
9. Miller, T. W., Miller, J. M., Kraus, R. F., Kaak, O., Sprang, R., & Veltkamp, L. J. (2003). Telehealth: A clinical application model for rural consultation. *Consulting Psychology Journal*, 55(2), 119-127. doi:10.1037/1061-4087.55.2.119
10. Miller, T. W. (1998). The psychologist with 20/20 vision. *Consulting Psychology Journal*, 50(1), 25-35. doi:10.1037/1061-4087.50.1.25
11. Richardson, L. K., & Simpson, S. (2015). The future of telemental health and psychology in australia: Restoring the psychologically «clever country»? *Australian Psychologist*, 50(4), 307-310. doi:10.1111/ap.12134

References

1. Romanovskyi, O. G., Grynova, V. M., & Rezvan, O. O. (2018). Mentalni karty yak innovatsiyni sposib organizatsii informatsii v navchalnomu protsesi vyschoi shkoly [Mind maps as an innovative way of organizing information in higher education]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannya*, 2, 185-195. <https://doi.org/10.33407/itlt.v64i2.2187> [In Ukrainian]
2. Sydoruk, I. I. (2020). Vykorystannya tekhnologii mind mapping u formuvanni sotsialnoi kompetentnosti maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv [The use of mind mapping technology in developing future social workers' social competence]. *Pedagogika formuvannya tvorchoi osobystosti u vyschii i zagalnoosvitnii shkolakh*, 71, 216-220. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.71-2.40> [In Ukrainian]
3. Silkova, O. V., & Lobach, N. V. (2018). Pedagogichna tekhnologia vizualizatsii navchalnoi informatsii [The technology of educational information visualization]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova*, 62, 180-183. UDK 37.091.33-028.22 [In Ukrainian]
4. Shostak, I. V., & Kuprianov, D. A. (2015). Pidvyschennya efektyvnosti dystantsiinogo navchannya u tekhnichnykh vyshakh na osnovi vykorystannya interaktyvnoi kognityvnoi grafiky [Increasing the effectiveness of distance learning in technical universities using interactive cognitive graphics]. *Systemy obrobky informatsii*, 9, 190-194. http://nbuv.gov.ua/UJRN/soi_2015_9_41 [In Ukrainian]
5. Alberts, F. L., Jr. (2013). Psychological assessment. *Preventing adolescent suicide*. 189-212. <https://doi.org/10.4324/9780203767801>
6. Diana, D. P. (2012). *Marketing for the mental health professional: An innovative guide for practitioners*. <https://doi.org/10.1002/9781118269695>
7. Mantovani, F., Castelnuovo, G., Gaggioli, A., & Riva, G. (2003). Virtual reality training for health-care professionals. *Cyberpsychology and Behavior*, 6(4), 389-395. <https://doi.org/10.1089/109493103322278772>
8. McCord, C. E., Saenz, J. J., Armstrong, T. W., & Elliott, T. R. (2015). Training the next generation of counseling psychologists in the practice of telepsychology. *Counselling Psychology Quarterly*, 28(3), 324-344. <https://doi.org/10.1080/09515070.2015.1053433>
9. Miller, T. W., Miller, J. M., Kraus, R. F., Kaak, O., Sprang, R., & Veltkamp, L. J. (2003). Telehealth: A clinical application model for rural consultation. *Consulting Psychology Journal*, 55(2), 119-127. <https://doi.org/10.1037/1061-4087.55.2.119>
10. Miller, T. W. (1998). The psychologist with 20/20 vision. *Consulting Psychology Journal*, 50(1), 25-35. <https://doi.org/10.1037/1061-4087.50.1.25>
11. Richardson, L. K., & Simpson, S. (2015). The future of telemental health and psychology in australia: Restoring the psychologically «clever country»? *Australian Psychologist*, 50(4), 307-310. <https://doi.org/10.1111/ap.12134>

Відомості про автора

Нестеренко Володимир Іванович, студент кафедри психології факультету підвищення кваліфікації та перепідготовки Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, Суми, Україна.

Nesterenko, Volodymyr, student, Department of Psychology, Sumy Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education, Sumy, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1792-9823>

E-mail: vladimir.nesterenko5@gmail.com

Отримано 3 травня 2023 р.
Рецензовано 24 травня 2023 р.
Прийнято 29 травня 2023 р.